ΈΤΟΣ Δ'. ΈΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 22 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1893 ΑΡΙΘ. 15

ΗΦΥΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΈΖΗ

Συνεργάται εἰσὶ δεκτοὶ πάντες. Δημοσιεύονται τὰ ἐγκρινόμενα ἔργα, καὶ αἱ εἰκόνες συνεργατῶν καὶ καλλιτεχνημάτων. Ἀγγελίαι μετ' εἰκόνων. Συνδρομαὶ δεκταὶ εἰς χαρτονόμισμα παντὸς ἔθνους.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΗ—ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΘ' ΈΒΔΟΜΑΔΑ

Ἕκαστον φύλλον λεπτὰ 15. Πώλησις εἰς τὰ κιόσκια καὶ πρακτορεῖα. Τόμοι ἁπλ. δρ. 8, χρυσόδ. 10. Ἔξωτ. φρ. 14. Οἱ συνδρομηταὶ λαμβάνουσι μέρος δωρεὰν εἰς τὰ λαχεῖα καὶ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς «Φύσεως».

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2.— ΣΥΝΔΡΟΜΗ Ἐν ΕΛΛΑΔΙ ἐτησία Δρ. 8.— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἐτησία Φρ. 12.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν Οὐρανῶν. Σύστασις τοῦ ὁρωμένου σύμπαντος (συνέχεια καὶ τέλος) ὑπὸ Φρίκ.— Περὶ ἀσιατικῆς χολέρας. Προφύλαξις. Ὑγιεινὴ ἰδιωτική, ὑπὸ Κ....—Διπλοῦν δράμα, Σύγχρονον ἱστορικὸν διήγημα, (μετ' εἰκόνων) συνέχεια ὑπὸ Ροῦ.—Ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τῆς πολυκλαύστου Παρασκευῆς Καλογεροπούλου, (ποίημα) ὑπὸ Γ. Χρονοπούλου.—Ἔμμα Τερίτζη (μετ' εἰκόνος). —Περὶ χρήσεως τοῦ πάγου.—Πρῶτον αἴσθημα, (ποίημα) ὑπὸ Ι. Γ. Β.—Τάσσος Νεροῦτσος (μετ' εἰκόνος). — Αἰνίγματα.—Ἀλληλογραφία τῆς «Φύσεως».—Ἀγγελίαι. κτλ.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ

Σύστασις τοῦ ὁρωμένου σύμπαντος.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Εἰσερχόμεθα δ' ἤδη εἰς κόσμον μυστηριωδέστερον τὸν τῶν νεφελωμάτων. Ἀφ' ὅτου ὁ Γουλιέλμος Ἕρσχελος ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ νεφελώματα εἶνε μερίδες τῆς πρωτογόνου κοσμικῆς ὕλης, τῆς χρησιμευσάσης πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἀστέρων, καὶ ὅτι σπουδάζοντες αὐτὰ σπουδάζομεν συγχρόνως τὰς φάσεις, ἃς οἱ ἥλιοι καὶ οἱ πλανῆται διῆλθον, ἀφ' ὅτου πρὸ πάντων αἱ εὐφυέσταται μέθοδοι τῆς φασματικῆς ἀναλύσεως ἐπέτρεψαν ἡμῖν νὰ σπουδάζωμεν τὴν χημικὴν σύνθεσιν τῶν ἀστρικῶν νεφελωμάτων, τὸ εἰς τὸν ἀστρονόμον ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα φυσιοδίφην διεγερθὲν ἐνδιαφέρον ἐδεκαπλασιάσθη. Ἕν τινι δὲ καθαρᾷ καὶ εὐδίᾳ ἑσπέρᾳ τοῦ Δεκεμβρίου κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ἂν ρίψῃ τις τοὺς ὀφθαλμούς του κάτωθεν τῆς ζώνης τοῦ Ὠρίωνος, ἤτοι τῶν *Τριῶν Βασιλέων* θὰ διακρίνῃ καὶ διὰ θεατρικῶν διόπτρων παρατηρῶν, ἄθροισμα νεφελωδῶν φώτων ἐν τῷ ἀστερισμῷ τούτῳ ἀναπαλλομένων. Κυρίως θὰ παρατηρήσῃ τὸν ὡραῖον ἀστέρα Θ τοῦ Ὠρίωνος, τετραπλοῦν, μᾶλλον δ' ἑξαπλοῦν, περικυκλούμενον ὑπὸ περιεργοτάτου νεφελώματος, ἤτοι οὐχὶ ἄθροισμα ἀστέρων, ἀλλὰ φωτεινὴν νεφέλην, ὑποπρασινίζουσάν πως, ἧς τὸ διὰ τοῦ φασματοσκοπίου παραγόμενον φάσμα παράγεται ἐξ ὕλης ἀζωτούχου ἢ μᾶλλον στοιχειωδεστέρας, μὴ ἀνακαλυφθείσης ἔτι. Τὸ ὡραῖον τοῦτο νεφέλωμα ἁπλοῦται εἰς τηλικαύτην ἔκτασιν, ὥστε φαίνεται πολὺ εὐρύτερον ὅλου τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος.

Μεταξὺ δὲ τῶν λοιπῶν νεφελωμάτων θαυμάζομεν ἐπίσης τὸ ἐν τῇ Ἀσπίδι τοῦ Σοβιέσκη παρατηρούμενον, παρουσιάζον μυστηριώδη δημιουργίαν· διότι ἐν αὐτῷ φαίνεται πληθὺς γεννωμένων ἡλίων. Ἐπίσης καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἄρκτῳ ὑπάρχει νεφέλωμα στρογγύλον καὶ λαμπρόν, παρουσιάζον ἐν τῷ κέντρῳ δύο ἡλίους, ὧν ἕκαστος περικυκλοῦται ὑπὸ μέλανος κύκλου· ὁμοιάζει δὲ τοῦτο μὲ κεφαλὴν γλαυκός, ἥτις, ἐπειδὴ ἐνίοτε εἷς τῶν ἀστέρων ἐκλείπει, φαίνεται μονόφθαλμος! Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Δράκοντος διακρίνομεν νεφέλωμα ὅμοιον δακτυλίῳ, λάμποντα καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ νεφελώματος ἀβεβαίου!... Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῶν νεφελωμάτων τούτων ἐπικυροῖ τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι κοσμική τις ὕλη εἶνε κεχυμένη ἀρχικῶς καθ' ὅλον τὸ χάος τῶν οὐρανῶν· πρώτη τις δὲ συμπύκνωσις τῆς διαχύτου ταύτης ὕλης παράγει νέφη ἀτμῶν ἢ ἁπλῶν νεφελώσεων· συμπύκνωσις δὲ μεγαλειτέρα παράγει ἕνα ἢ πλείονας πυρῆνας ἐν αὐταῖς· οἱ πυρῆνες δ' οὗτοι, ἕλκοντες τὰς περικυκλούσας τούτους ὕλας καὶ μεγεθυνόμενοι βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, καθίστανται ἀστέρες, οἵτινες ἀκολούθως διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἕλξεως προσεγγίζουν καὶ ἀποτελοῦν ἀθροίσματα ἀστρικά· τὰ δὲ συνιστῶντα αὐτοὺς ὑγρὰ εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν ζωηρᾶς πυρακτώσεως. Τὸ ἀχανὲς λοιπόν, τὸ παρουσιαζόμενον ἡμῖν ὡς στάδιον παγερᾶς σιγῆς, ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ θανάτου, εἶνε τοὐναντίον χώρα θαυμασίας ἐνεργείας, ἣν μόλις ἡ φαντασία ἡμῶν δύναται ν' ἀναπαραστήσῃ.

Ἔμμα Τερρίτζη.

Οὕτω λοιπὸν ἐκεῖ παρουσιάζονται γεννώμενοι ἥλιοι, οἵτινες, ὅταν ἡμέραν τινὰ συμπυκνωθοῦν ἱκανῶς καὶ ψυχρανθοῦν, θὰ δημιουργήσουν τοὺς πλανήτας των, οὓς θὰ φωτίζουν καὶ θὰ διοικοῦν· τὰ πλανητικὰ δὲ νεφελώματα φαίνονται ὄντα ἄστρα ἤδη προκεχωρηκότα ἱκανῶς ἐν τῇ πορείᾳ ταύτῃ τῆς δημιουργίας· πλεῖστα δὲ νεφελώματα, παρουσιάζοντα τὴν πρὸς δημιουργίαν νέου ἡλίου πορείαν, φαίνονται κεκτη-

μένα συμπύκνωσιν ἢ καὶ τὴν περὶ ἑαυτὰ κίνησιν, ἐνίοτε δὲ καὶ τεμάχια ἀπεσπασμένα ἀπὸ τῆς κεφαλώδους αὐτῶν κεφαλῆς, δι' ὧν θὰ σχηματισθοῦν πλανῆται κατὰ τὴν κοσμογονικὴν θεωρίαν. Ἐν γένει δὲ παρουσιάζονται ἐν τοῖς οὐρανοῖς μυστηριώδη σχήματα ἱερογλυφικά, δηλοῦντα τῶν κόσμων τούτων τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ὑπάρχουν δὲ καὶ νεφελώματα ἐν σχήματι φακοῦ ἢ ἐλλείψεως, ἕτερα διάτρητα, ἕτερα ἀκτινοβόλα· τὸ μέγα Μεγελλανικὸν νεφος, κείμενον εἰς 29 ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Νοτίου Πόλου, περιέχει 291 νεφελώματα, 46 ἀθροίσματα ἀστρικὰ καὶ 582 ἀστέρας, ἐκτεινόμενον ἐπὶ 42° ἔκτασιν ἐπὶ τῶν οὐρανῶν· τὸ Μικρὸν Νέφος, τὸ κατέχον 10° τετραγωνικῶν ἔκτασιν, περιέχει 200 ἀστέρας, 37 νεφελώματα καὶ 7 ἀθροίσματα· ὄχι δὲ μακρὰν τούτου ἐκτείνονται χῶραι ὁλόκληροι κεναὶ ἀστέρων, χάη ἀγανῆ ἢ περιέχοντα νεφελώσεις ὠχροτάτας, τῶν ὁποίων τὸ φῶς θὰ διανύῃ κατὰ τὸν Ἔρσχελλον δύο ἑκατομμύρια ἔτη διὰ νὰ ἔλθῃ μέχρις ἡμῖν !... Τέλος ὑπάρχουν νεφελώματα ποικίλα τὴν μορφὴν καὶ τὴν λάμψιν. . . . .

Τούτων ἄξια σημειώσεως εἶνε τὰ καθιστάμενα ἐπί τινα χρόνον ἀφανῆ καὶ πάλιν ἀναφαινόμενα, ἤτοι τὰ *περιοδικὰ νεφελώματα*· ἕτερα δὲ τὰ *μεταβλητὰ νεφελώματα*, παρουσιαζόμενα ὡς ἀστέρες καὶ πάλιν μετά τινα χρόνον ὡς νεφελώματα· ἕτερα δὲ παρουσιάζονται ὡς πυρῆνες διπλῶν ἀστέρων, ἤτοι *νεφελώματα διπλᾶ*, οἷα τὰ ἐν τοῖς ἀστερισμοῖς τοῦ Ὑδροχόου καὶ τῆς Μεγάλ. Ἄρκτου παρουσιαζόμενα. Τὰ νεφελοειδῆ ταῦτα κοσμικὰ ἀθροίσματα εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ πρωτογόνος κατάστασις τοῦ κόσμου, τὸ *ἀρχέγονον χάος*, ἐξ οὗ ἡ γένεσις τῶν διπλῶν ἀστέρων καὶ τῶν πολλαπλῶν συστημάτων, τῶν ὁποίων ἀνωτέρω ἐσπουδάσαμεν τὴν σύστασιν. Παριστάμεθα δ' ἐντεῦθεν βεβαίως εἰς δημιουργίαν κόσμων· ἀλλ' ἐπειδή, ὡς παρετηρήσαμεν, τὸ φῶς εἶνε βραδύτατος ἀγγελιαφόρος τῶν οὐρανίων γεγονότων, ἴσως ἤδη αἱ νεφελώσεις αὗται εἶνε συμπεπυκνωμέναι εἰς ἡλίους καὶ πλανήτας· ἴσως τινὰ τῶν διπλῶν νεφελωμάτων δηλοῦσι τὰ ἴχνη τροχιᾶς βραδείας κινήσεως τοῦ ἑνὸς περὶ τὸν ἕτερον, ἢ μετατοπίσεως σχετικῆς ἐν τῷ διαστήματι. Καὶ ἐδῶ μὲν παρίστανται αἱ τελευταῖαι ἀναλαμπαὶ κόσμου δημιουργηθέντος, ἐκεῖ δὲ ἄρχεται γένεσις νέου, παρέκει παρουσιάζονται αἱ σκηναὶ τῶν ἐξαφανισθέντων κόσμων,, ἀλλαχοῦ δὲ τὰ λίκνα νέων συστημάτων, παραγομένων ἐκ τῆς τέφρας ἑτέρων συντριβέντων. Παρουσιάζονται δ' ἐν γένει αἱ σκηνογραφίαι τῆς *Γενικῆς Ἱστορίας τῶν Οὐρανῶν*.

Ἀφιχθέντες ἤδη εἰς τὴν γενικὴν ἐπισκόπησιν τῶν οὐρανῶν, δυνάμεθα ἄρά γε νὰ θεωρήσωμεν ἤδη τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀπειραρίθμους ἀστέρας ὡς ἀποτελοῦντας ἓν γενικώτερον καὶ εὐρύτερον ἀστρῷον σύστημα, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν μερικῶν ἡλιακῶν συστημάτων ; Κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα οἱ φιλόσοφοι Κάντιος καὶ Λαμβέρτης, κινούμενοι ὑπὸ συναισθήσεώς τινος τῆς ἁρμονίας τοῦ παντός, ἐξέφερον τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὅλον τὸ ἀστρῷον Σύμπαν πρέπει νὰ ἦνε διωργανωμένον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου, καὶ ὅτι ἕκαστος ἀστὴρ θὰ διατρέχῃ τὸ διάστημα ἐν τροχιᾷ κεκλεισμένῃ. Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε θεωρία, ἡ; τὴν ἀξίαν μόνη ἡ *παρατήρησις*, ἡ ἀλάνθαστος αὕτη πηγὴ πάσης φυσικῆς γνώσεως, δύναται νὰ ἐπικυρώσῃ. Ὁ Γουλιέλμος Ἔρσχελλος καὶ ὁ Γουλιέλμος Στρούβης ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου τούτου, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεών των ὑπῆρξεν ἀντίθετον τῆς ἰδέας ταύτης, τῆς ἄλλως τε ἁπλουστάτης· διότι οὐδεὶς ἀστὴρ παρουσιάζεται ἔχων ἀρκοῦσαν ὑπεροχήν, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κεντρικὸς ἥλιος· ἔπειτα δέ, ἂν ὁ ἥλιος οὗτος ὑποτεθῇ σκοτεινός, ὅπερ λίαν ἀπίθανον, αἱ περὶ τοῦτον κινήσεις δέον νὰ γίνωνται μετά τινος κανονικότητος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται γενικόν, οὐδὲ τὸ ὁρώμενον ἀστρῷον σύμπαν φαίνεται κατέχον τοὺς ὅρους τῆς μονιμότητος· διότι οὔτε αἱ τροχιαὶ τῶν ἀστέρων πάντων φαίνονται κεκλεισμέναι, οὔτε αἱ κινήσεις αὐτῶν κανονικαί, πολλῶν φερομένων μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος εἰς τὸ ἀτέρμον χάος καὶ ἄλλων κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν.

Προσθετέον δ' ἐνταῦθα, ὅτι δυνατὸν εἶναι νὰ ὑπάρχῃ πέριξ τοῦ ὁρατοῦ ἀστρῴου σύμπαντος ἡμῶν διάστημα ἀπειρομέγεθες, ἐντελῶς κενὸν καὶ ἔρημον ἀστέρων ἢ κοσμικῆς ὕλης, πέραν τοῦ ὁποίου κατ' ἀναρίθμητα διαστήματα, ἐκτείνονται ἕτερα σύμπαντα, μεθ' ἃ ἕτερα πάλιν κενὰ διαστήματα, μεθ' ἃ ἕτερα πολυπληθέστερα σύμπαντα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τῷ ὄντι, τὸ ὁρατὸν τοῦτο σύμπαν, τὸ ἐξ ἑκατὸν ἑκατομμυρίων ἀστέρων συγκείμενον, παριστᾷ μόλις μέρος τι ἀπειροστημόριον τοῦ ὅλου σύμπαντος τῶν Οὐρανῶν, τοῦ ἐν τῷ ἀπείρῳ εἶνε χωρίον ἐπαρχίας, ἀνηκούσης εἰς νομὸν ἀνήκοντα εἰς κράτος, ὅπερ πάλιν κεῖται ἐν μεγάλῃ ἠπείρῳ τῶν οὐρανίων κόσμων. Ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐτῶν ἢ μᾶλλον τῶν αἰώνων, δι' ὧν προσπαθοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῶν νεφελώσεων, τῶν ἡλίων καὶ τῶν πλανητῶν, ἤτοι τῶν ζωοφόρων κόσμων, μόλις παριστῶσι ταχεῖάν τινα στιγμὴν τῆς αἰωνίου διαρκείας. Δὲν δυνάμεθα λοιπόν, πειρώμενοι νὰ ἐννοήσωμεν τὰ μεγαλεῖα ταῦτα, ἢ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν σταδίων τῶν παρατηρήσεών μας, καὶ νὰ πεισθῶμεν, ὅτι τὸ Σύμπαν εἶναι ἀσυγκρίτως εὐρύτερον, θαυμασιώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης παρουσιαζομένου καὶ ὑπὸ τῆς φαντασίας παριστωμένου. Γνωστὸν δ' εἶναι, ὅτι αἱ μετατοπίσεις τῶν ἀστέρων εἶναι μὲν ἀνεπαίσθητοι εἰς τὸν ὀφθαλμόν μας, ἀλλ' εἶνε τοσοῦτον ταχεῖαι, ὥστε οὐδεμία ταχύτης ἐν τῇ Γῇ δύναται νὰ παραστήσῃ αὐτήν, κατ' αἰσθητὸν τρόπον.

Ἐὰν δὲ ὀφθαλμός τις ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὰ ἐν οὐρανοῖς κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ διαστήματος θὰ ἔβλεπεν ἐν αὐτῷ *ἀληθῆ μυρμηκίασιν* ἀστέρων διαφόρων, κινουμένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ἐν τῷ αἰωνίῳ κενῷ. Ὁ ἀστήρ, ὅστις εἶνε ὁ ἡμέτερος Ἥλιος, ἔρχεται ἐκ τοῦ ἀστερισμοῦ *τῆς Περιστερᾶς*, κειμένης πρὸς Ν. τοῦ Λαγωοῦ καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν τοῦ Ἡρακλέους μετὰ ἑλιγγιώδους ταχύτητος, βυθιζόμενος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καθ' ἑκαστον ἔτος, κκθ' ἕκαστον αἰῶνα εἰς τὰ χαίνοντα βάθη τοῦ ἀπείρου. Ἀφ' ὅτου δὲ παρατηροῦνται αἱ κινήσεις αὗται, φαίνονται ἐκτελούμεναι ἀκριβῶς κατ' εὐθεῖαν γραμμήν· ἐὰν δ' ἕκαστος ἀστὴρ ἐκινεῖτο ἐπὶ τροχιᾶς, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν θὰ ἦσαν τηλικαύτης ἐκτάσεως, ὥστε νὰ μὴ δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ κυριότητά τινα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν γενομένων παρατηρήσεων ἐπ' αὐτῶν. Καὶ ὅμως ὁ γερμανὸς ἀστρονόμος Μαϊδλερ (Medler) ἔθεσεν εἰς τὰς Πλειάδας τὸ ὑποτεθὲν γενικὸν κέντρον τοῦ γενικοῦ Σύμπαντος, τὸν *Κεντρικὸν Ἥλιον*, περὶ τὸν ὁποῖον τελοῦνται αἱ τοῦ Ἡλίου ἡμῶν καὶ πάντων τῶν περικυκλούντων αὐτὸν ἡλίων περιφοραί· ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη δὲν βασίζεται εἰς οὐδεμίαν σπουδαίαν βάσιν, διότι ὡς εἴπομεν, οἱ ἀστέρες φαίνονται κινούμενοι κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν μετὰ ποικιλωτάτων κινήσεων. Πολλοὶ δ' αἰῶνες θὰ παρέλθουν πρὶν ἢ δυνηθῶμεν νὰ σχηματίσωμεν ἀκριβῆ καὶ θετικήν τινα θεωρίαν καὶ ἀληθῆ γνῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ Γαλαξίας φαίνεται δεικνύων τὸ ἔδαφος πρὸς τὸ ὁποῖον οἱ τηλεσκοπικοὶ ἀστέρες εἶνε ἐπισεσωρευμένοι· οὐδόλως ὅμως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τοῦτο καὶ διὰ τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας. Ἂν λάβωμεν διαβήτην καὶ ἀνοίξωμεν αὐτὸν κατὰ γωνίαν ὀρθὴν καὶ θέσωμεν τὸν ἕνα πόδα του εἰς τὸν Φωμαλχώτ, διὰ τοῦ ἑτέρου δὲ διαγράψωμεν τόξον μεγάλου κύκλου ἐπὶ ἐπιπεδοσφαίρου οὐρανίας σφαίρας, τοῦτο θὰ τάμῃ τὸν Γαλαξίαν ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Περσέως, θὰ διέλθῃ παρὰ τὴν Αἶγα, θὰ διαβῇ τὸν Ἡρακλέα κατὰ τὸ σημεῖον πρὸς ὃ ὁ Ἥλιος διευθύνεται, θὰ θίξῃ σχεδὸν τὸν Βέγαν, τὸν Λαμπαδίαν, τὸν β τοῦ Κενταύρου, θὰ χωρίσῃ τὸν Νότιον Σταυρὸν καὶ θὰ διαβῇ μεταξὺ Σειρίου καὶ Κανώπου, ἀστέρος τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Νηός· ἡ ζώνη αὕτη θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς κυριωτέρους ἀστέρας τῶν τεσσάρων πρώτων μεγεθῶν, καὶ αὕτη ἠδύνατο νὰ περιλαμβάνῃ τὸ ἐπίπεδον *τῆς τροχιᾶς τοῦ Ἡλίου*, τὴν ὁποίαν ἂν διεγράφομεν, αὕτη θὰ ἦτο ἀκριβῶς περὶ τὸν Περσέα. Λίαν δὲ ἐσχάτως ὁ κ. Maxwall Hall, ἀστρονόμος τῆς Ἰαμαϊκῆς, ἐπανέλαβε τὸ πρόβλημα τοῦ κεντρικοῦ ἡλίου· καὶ ἀπορρίπτων τὰς Πλειάδας καὶ τὸν Περσέα ὡς κέντρα, συνεπέραινεν ὡς τοιοῦτον σημεῖόν τι τοῦ οὐρανοῦ, κείμενον παρὰ τὴν τροχιὰν διπλοῦ τινος ἀστέρος, ς' μεγέθους, τὸν 65 τῶν Ἰχθύων. Ἡ γωνιώδης ταχύτης τοῦ Ἡλίου θὰ ἦνε 0'', 066 κατ' ἔτος καὶ ἡ πλήρης περιφορὰ ἢ κυκλοφορία αὐτοῦ θὰ ἀπαιτῇ τοὐλάχιστον εἴκοσιν ἑκατομμύρια ἔτη διὰ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν πλήρη.

Ἡ δὲ ὁλικὴ μάζα τῶν ἕλξεων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἥλιος ὑπείκει, θὰ ἦνε 78 ἑκατομμύρια φορὰς ὑπερτέρα τῆς ἰδικῆς του, καὶ θὰ σύγκειται ἐκ μυριάδων ἑκατομμυρίων ἀστέρων πάντες δὲ οἱ γνωστοὶ ἡμῖν ἀστέρες θὰ φέρωνται μετὰ τοῦ Ἡλίου περὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο κέντρον καὶ θὰ συνιστῶσιν οὕτως ἓν μόνον ἀστρῷον γενικὸν σύστημα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἔχει χρείαν ἐπαληθεύσεως, περὶ ἧς ὁ χρόνος καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης θ' ἀποφανθῶσι. Ἤδη δ' ἐπιθεωροῦντες τὴν μεγαλοπρεπῆ σκηνογραφίαν τῶν οὐρανῶν, ἐξιστάμεθα μὲν διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐν αὐτοῖς κυμαινομένων κόσμων, τὴν ἑλιγγιώδη αὐτῶν διὰ τὸ τάχος κίνησιν καὶ τὴν ἐπὶ ἑκατομμύρια ἐτῶν ἀδιάκοπον μετατόπισίν των ἀνὰ τὸ ἀτέρμον χάος, ταρασσόμεθα δὲ διὰ τὴν μηδαμινότητα τῆς θέσεως, ἀφ' ἧς θεωροῦμεν αὐτούς, ἤτοι τῆς στροβιλιζομενης Γῆς, ἀναλογούσης πρὸς ἐκείνους ὡς μικρός τις κόκκος ἄμμου πρὸς τὰς ἀδρὰς καὶ ὀγκώδεις ψήφους κοίτης χειμάρου ὀρεσιβάτου, παρερριμμένας εἰς ἀκτὴν ὠκεανῶν οὐρανίων. Ἐὰν δ' ἀπὸ τῆς μικροσκοπικῆς ταύτης σκοπιᾶς κατὰ διάνοιαν ἐξετινασσόμεθα εἰς τὸ πολύκοσμον ἐκεῖνο χάος μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, ἤτοι ἀνὰ 300,000 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον, μετὰ δύο μὲν δευτερόλεπτα θὰ διηρχόμεθα παρὰ τὴν Σελήνην, θαυμάζοντες τοὺς κρατῆράς της καὶ τὴν φρικώδη ἐρημίαν, μετὰ ὀκτὼ δὲ πρῶτα λεπτὰ θὰ παριστάμεθα πρὸ τοῦ ἐκθαμβωτικοῦ τὴν λάμψιν Ἡλίου, ἐκπλησσόμενοι διὰ τὰς καταιγίδας του καὶ ἀναστατώσεις, καὶ μετὰ 4 ὥρας θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὰ ἔσχατα ὅρια τοῦ Ἡλιακοῦ συστήματος.

Ἐξακολουθοῦντες οὕτω τὴν οὐρανίαν ταύτην πτῆσιν. μετὰ 4 μὲν ἔτη θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὸν προσηλιώτερον ἀστέρα, μετὰ ἕτερα δὲ 6—7 ἔτη θὰ ἠρχόμεθα εἰς τὸν δεύτερον προσηλιώτερον, ἐξακολουθοῦντες ἀδιακόπως τὴν πτῆσιν ἐπὶ 10 20, 50, 100, 1000 ἔτη μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα καὶ ἄνευ ἀναψυχῆς, θὰ διηρχόμεθα πρὸ ἀστέρων μεγίστων, ἑστιῶν γονίμων φωτὸς καὶ θερμότητος, περικυκλουμένων ὑπὸ πλανητῶν, πλήρων ζωῆς παντοίας. Μετὰ χιλιετῆ δὲ πτῆσιν ὁμοίαν, οὐδὲν ἄλλο θὰ ἐβλέπομεν ἢ ἀστέρας ὑπερμεγέθεις, ἑστίας πελωρίων ἡλίων πάσης ζωῆς καὶ κινήσεως· ἀλλὰ καὶ μετὰ ἑκατομμυριετῆ πτῆσιν θὰ ἀφικνούμεθα εἰς τὸν Γαλαξίαν, ὅστις θὰ παρίστατο πρὸ ἡμῶν ὡς τμήματα νεφελώδους κοσμογονίας. Χωροῦντες περαιτέρω ἐπὶ χίλια ἔτη, ἐπὶ δισχίλια ἔτη, ἐπὶ ἑκατοντάκις χίλια ἔτη κατ' εὐθεῖαν ! οὐδαμοῦ θὰ ἐθεωροῦμεν τέρμα! ποῦ θὰ εἴμεθα ; εἰς τὸ χάος μέν, ἀλλ' εἰσέτι εἰς τὸν πρόναον μεγαλοπρεποῦς νάρθηκος . , εἰς τὸν *πρόναον μᾶλλον τοῦ ἀπείρου*, οὐδὲ βῆμα ποιήσαντες πρὸς τὸ πέρας ! Δὲν θὰ διεκρίνομεν δὲ οὔτε ἀνατολήν, οὔτε δύσιν, οὔτε ἄνω, οὔτε κάτω, οὔτε ἀριστερά, οὔτε δεξιά. Εἰς οἱανδήποτε δὲ διεύθυνσιν καὶ ἂν ἐθεωροῦμεν τὸ σύμπαν, τοῦτο θὰ παρουσιάζετο τὸ *ἄπειρον πανταχόθεν*. Ἂς σταματήσωμεν λοιπὸν ἐδῶ, διότι τὸ ἄπειρον ὑπερβαίνει τὴν πεπερασμένην φύσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Φρίξ.

ΠΕΡΙ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΧΟΛΕΡΑΣ

Τὸ σπέρμα τῆς χολέρας περιέχεται εἰς τὰ ἀποχωρήματα καὶ τὰ ἐμέσματα τῶν ἀρρώστων.—Μεταδίδεται δὲ πρὸ πάντων διὰ τοῦ ὕδατος, τῶν τροφῶν, τῶν ἀσπρορρούχων, τῶν στρωμνῶν καὶ τῶν ἐνδυμάτων, ἢ σκευῶν ρυπανθέντων ἀπὸ περιττωμάτων χολερικῶν.

Τί εἶναι ἡ χολέρα, πῶς γεννᾶται, πῶς ἐξαπλοῦται καὶ ὁποῖα προκαλεῖ φαινόμενα :

Ἡ *χολέρα* εἶναι νόσος λοιμική, *κολλητική*, γεννωμένη οὐχὶ αὐτομάτως καὶ ἐπὶ τόπου, ἀλλὰ ἀπὸ *εἰδικοῦ μικροβίου* ὁμοιοσχήμου πρὸς κόμμα, τοῦ βακτηριδίου τῆς χολέρας, ὁρατοῦ μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου.

Εἰσκομίζεται πάντοτε ἀπὸ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν (τὸ Δέλτα τοῦ Γάγγου ποταμοῦ), ἔνθα ἐνδημεῖ, ἐξαπλοῦται ἀκολουθοῦσα τὰς κοινὰς ὁδοὺς τῆς συγκοινωνίας καὶ ἐλάχιστον προσβάλλει ὀρεινοὺς τόπους.

Ἡ χολέρα *ἐκδηλοῦται* διὰ *σφοδρῶν ἐμέτων*, *διαρροίας* μετὰ κενώσεων ἀφθόνων καὶ ὑδαρῶν ὡς ζωμοῦ ἀπὸ ὀρύζης, καὶ διὰ *μυϊκῶν συσπάσεων ἐπωδύνων*, ἀπολήγουσα συχνάκις εἰς θάνατον καὶ δὴ εἰς 24 ὥρας, ἄλλοτε δὲ εἰς ἔασιν ὅτε ἡ ἀνάρρωσις εἶναι συνήθως μακρά. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς μεγάλας τῆς χολέρας ἐπιδημίας ὁ ἀριθμὸς τῶν προσβαλλομένων δὲν εἶναι τόσον μέγας, ὅσον κοινῶς πιστεύεται, αἱ δὲ ἴασεις πολλῷ συχνότεραι ἢ ὅσον τὸ πολὺ πλῆθος πιστεύει.

Τὰ φαινόμενα τῆς χολέρας ἀρχίζουν ἐντὸς τῶν 5 πρώτων ἡμερῶν, ἐκτὸς σπανίων τινῶν ἀμφισβητουμένων περιπτώσεων, ἀπὸ τῆς εἰσδύσεως τοῦ εἰδικοῦ τῆς νόσου βακτηριδίου εἰς τὸν ὀργανισμὸν καὶ συνίστανται εἰς ἀδιαθεσίαν, ἀτονίαν, τάσιν πρὸς ἱδρῶτας, ἐν ᾧ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες εἶναι ψυχροί, καρδιακοὺς παλμοὺς ἰσχυροτέρους, ὀδυνηρὰν κατὰ τὸ προκάρδιον πίεσιν, *βορβορυγμοὺς* τῶν ἐντέρων καὶ *διάρροιαν χαρακτηριστικὴν* εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιπροστίθενται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔμετοι. Διάρροια καὶ ἔμετοι τάχιστα ἐξαντλοῦσι τὸν πάσχοντα. Αἱ κενώσεις συνίστανται ὑπὸ ὑδαροῦς τινος ὑγροῦ, κιτρίνου χολώδους τὴν χροιὰν καὶ πως ὡς ἀλευρομίκτου, ταχέως ὅμως γίνονται ὅμοιαι πρὸς ρόφημα σεμιγδάλεως ἢ πρὸς τυρόγαλα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου αἰωροῦνται συμπήγματα τυροῦ, ἢ πρὸς ζωμὸν ὀρύζης. Ἐπὶ *τελείας προσβολῆς χολέρας* προστίθενται εἰς ταῦτα *συσπάσεις τῶν μυῶν ἐπώδυνοι* καὶ μάλιστα τῶν κνημῶν, δίψα ἄσβεστος, τὰ οὖρα σταματῶσιν, ἡ φωνὴ γίνεται βραγχνὴ καὶ ἄτονος, ἄηχος, τὸ δέρμα γίνεται ψυχρόν, ξηρόν, ῥητιδῶδες, αἰρόμενον εὐκόλως εἰς πτυχάς, αἵτινες παραμένουσι πολὺ καὶ βραδέως ἐξαλείφονται, τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, οἱ ὄνυχες καὶ τὰ χείλη κυανίζουσιν, οἱ ἄρρωστοι διαταράσσονται, ῥιπτάζονται, ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν τύχην καὶ ὀλιγωροῦντες τέλεον τῶν οἰκείων, ὁ σφυγμὸς γίνεται μικρὸς καὶ ταχέως ἐκλείπων, τὸ πρόσωπον συμπεπτωκὸς καὶ μετὰ 12-24 ὥρας ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Ἐάν, τουναντίον, ὁ ὀργανισμὸς ὑπερισχύσῃ καὶ παύσῃ ἡ διάρροια καὶ ὁ ἔμετος πρὸ τῆς γενικῆς καταπτώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ἀρρώστου, ἐὰν οὗτος ἐπιζήσῃ μετὰ 24 ὥρας ὑπάρχει μεγάλη ἐλπὶς περὶ ἀναρρώσεως αὐτοῦ.

Τότε ἄρχεται ἡ ἀντίδρασις καὶ ἡ ἐπέρχεται ταχεῖα ἡ ἀνάρρωσις, θερμαινομένου τοῦ δέρματος καὶ καλυπτομένου ὑπὸ θερμῶν ἱδρώτων, παυομένων τῶν βορβορυγμῶν, τῶν ἐμέτων καὶ τῆς διαρροίας, παρερχομένων τῶν συσπάσεων τῶν μυῶν καὶ ἐπανερχομένης τῆς ἐκκρίσεως τῶν οὔρων, ἢ ἡ ἀντίδρασις μετὰ τὴν χολερικὴν προσβολὴν παρίσταται ἐντονωτέρα μετ' ἀλληλουχίας συμπτωμάτων βαρυτάτων καὶ φέρει τὸ ὄνομα *τυφοειδὴς χολέρα*.

Ἐνίοτε ἡ χολέρα θανατώνει τὸν ἄνθρωπον εἰς ὀλίγας ὥρας καὶ πρὶν ἢ ἀρχίσωσιν αἱ κενώσεις τῶν ὑπὸ ὑγρῶν πεπληρωμένων ἐντέρων (*χολέρα ξηρὰ*), ὅτε καλεῖται *κεραυνοβόλος*.

Ἐπὶ ἐλαφρῶν τῆς νόσου προσβολῶν εἰς ἀνορεξίαν καὶ καθολικὴν κακουχίαν ἐπακολουθεῖ διάρροια, ἥτις κατ' οὐδὲν διαφέρουσα τῆς κοινῆς διαρροίας, χαρακτηρίζεται ὡς χολε-

ρικὴ ἐκ τούτου, ὅτι ἐν αὐτῇ φωρῶνται διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὰ βακτηρίδια τῆς χολέρας.

Ἡ διάρροια αὕτη εἶναι μετρία παρερχομένη συνήθως μετά τινας ἡμέρας, ἤ, ἄλλοτε, συμπλεκομένη μετ' ἄλλων χολερικῶν συμπτωμάτων λογίζεται ὡς *πρόδρομον* τῆς χολέρας φαινόμενον (*πρόδρομος διάρροια*).

Χολερίνην ὀνομάζουσι τὰ ἐλαφρότερα κρούσματα τῆς ἀσιατικῆς χολέρας, ὅταν δηλ. συνυπάρχωσι μὲν διάρροια καὶ ἔμετοι, ἀλλὰ τὰ ἄλλα τῆς χολέρας φαινόμενα παρουσιάζουσι μικρὰν ἔντασιν [1].

Εἰς τὰπτώματα τῶν ἐκ χολέρας ἀποθανόντων ὑψοῦται εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον ἡ θερμοκρασία (μέχρι 40°, 41°, 42° καὶ μάλιστα 42°,5) τὰ δὲ πτώματα διατηροῦνται διὰ τοῦτο θερμὰ ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ἔτι δὲ ἐπέρχεται προώρως καὶ παρατείνεται ἐπὶ πολὺ ἡ νεκρικὴ ἀκαμψία. Πολλὰς δὲ ὥρας μετὰ τὸν θάνατον ἐπερχομένης συστολῆς μυῶν τινῶν τῶν ἄκρων, μάλιστα τῶν δακτύλων καὶ τοῦ ἀντιβραχίου, κινοῦνται ταῦτα καὶ μεταβάλλουσι τὸν εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον καταληφθέντα σχηματισμόν. Τὰ νεκρικὰ ταῦτα φαινόμενα ὑπελήφθησαν πολλάκις ὑπὸ ἀμαθῶν ὡς σημεῖα *νεκροφανείας*. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ γνωρίζῃ πᾶς τις, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς τὸ τοιοῦτον, διὰ νὰ μὴ ὑποπίπτῃ εἰς προλήψεις ἐξηγῶν ἐσφαλμένως τὰ νεκρικὰ φαινόμενα.

Λόρδος Πάλμεστρων.
Ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος.

Προφύλαξις.

Αὐστηρὰ τήρησις τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς.

Ἀποφυγὴ σφοδρῶν ἠθικῶν συγκινήσεων, φόβου. Ἀποφυγὴ ὑπερμέτρων κόπων· ψύξεως, πρὸ πάντων ὅταν τὸ σῶμα ἦναι ἱδρωμένον· ἀποφυγὴ καταχρήσεως παντὸς εἴδους διασκεδάσεων, παρατεταμένων ἀγρυπνιῶν, οἴνου, ποτῶν οἰνοπνευματωδῶν· ἀποφυγὴ ὑπερμέτρου χρήσεως παγωτῶν, καταψύχρου ὕδατος, ψυχρῶν λουτρῶν μακρᾶς διαρκείας.

Ἀποφυγὴ ἀπὸ τῆς χρήσεως πολλῶν ἢ ἀώρων καρπῶν, ὀπωρῶν πολυχύμων, ὀσπρίων, ἀβράστων χορταρικῶν, ζύθου καὶ τῶν τοιούτων, ἀβράστου γάλακτος καὶ δυσπέπτων τροφῶν ἐν γένει.

Προσοχὴ μεγίστη εἰς τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ ποσίμου ὕδατος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πίνεται βραζόμενον πρότερον, ἐὰν ἡ προέλευσις αὐτοῦ εἶναι ἀμφίβολος.

Κατάλληλον πρὸς πόσιν εἶναι ὕδωρ βρασθὲν πρότερον καὶ ἔπειτα ἀναμιγὲν μετὰ λευκοῦ ἢ μέλανος οἴνου, ἢ ὀξυνισθὲν διὰ προσθήκης μικρᾶς ποσότητος τρυγικοῦ ἢ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος. Τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ νὰ βράζηται ἀφ' ἑσπέρας, ὁσάκις εἶνε δυνατόν, διὰ τὴν ἐπιοῦσαν. Ἐπίσης κατάλληλοι πρὸς πόσιν εἶναι αἱ λεμονάδες, τὰ ὀξυανθρακικὰ μεταλλικὰ ὕδατα, φυσικὰ ἢ τεχνητά, ἐὰν παρασκευάζωνται ἐκ καλοῦ ἢ βρασθέντος πρότερον ὕδατος, τὰ ἀρωματικὰ ἐγχύματα (τσάϊ, ἀνθοσμος, μέλισσα, φασκομηλιά, χαμαίμηλα, κλ.

Δι' ὅλας τὰς οἰκιακὰς χρήσεις, ἰδίως πλύσιμον, νὰ γίνεται χρῆσις ὕδατος βρασθέντος πρότερον, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ καθαρὸν τοιοῦτον.

Καθαριότης, ἀποφυγὴ ὑγρασίας τῶν οἰκιῶν, ἀήρ καὶ φῶς εἶναι τὰ *μέσα* διὰ τῶν ὁποίων ἐμποδίζεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοσήματος ἐντὸς τῶν οἰκιῶν.

Ἀτομικὴ ἰδιωτικὴ

Εἶναι ἀναγκαιότατον ἕκαστος πολίτης νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς ὁποῖα ὀφείλει νὰ λάβῃ προφυλακτικὰ μέτρα ἐν περιπτώσει ἐπιδημίας, προφυλακτικὰ μέτρα ἐνδεικνύμενα σήμερον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας, καὶ ἐν τίνι μέτρῳ δύναται νὰ συνδράμῃ τὴν διοίκησιν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸς τὴν πολιτείαν τούτου καθήκοντος, τῆς προφυλάξεως δηλ. τῆς δημοσίας ὑγιείας.

Πόσιμον ὕδωρ.—Πρέπει νὰ φροντίζωμεν ὅπως τὸ πόσιμον ὕδωρ ἦναι καθαρόν, ὑγιεινόν· νὰ μὴ ἦναι ὑπόπτου προελεύσεως.

Ἐν περιπτώσει δὲ ἐπιδημίας, τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ, τὸ χρήσιμον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ μαγειρείου, τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ εἰς πλύσιν τοῦ σώματος, τοῦ προσώπου. κλπ. πρέπει νὰ βράζηται πρότερον, ἐὰν δὲν ἦναι καθαρόν.

[1] Ἡ *εὐρωπαϊκὴ* ἢ *ἡμεσαπὴ* καλουμένη χολέρα (cholera nostra-cholera européen) εἶναι πάντῃ διάφορος τῆς *ἀσιατικῆς* καὶ δὴ τῆς *χολερίνης*, ἥτις εἶναι ἐλαφρὰ μορφὴ τῆς ἀσιατικῆς χολέρας. Ἡ *εὐρωπαϊκὴ* χολέρα δὲν εἰσκομίζεται ἔξωθεν, ἀλλ' ἀναπτύσσεται ἐπὶ τόπου ἀναφαινομένη πρὸς τὸ τέλος τοῦ θέρους συνήθως, ὑπὸ ἀτμοσφαιρικὰς ἐπηρείας καὶ μετὰ βρῶσιν δυσπέπτων τροφῶν ὡς αὐτόχρημα ἁπλοῦς γαστροεντερικὸς κατάρρους ὑπὸ τὴν συμπτωματολογίαν τῆς ἀσιατικῆς χολέρας. Ἡ εὐρωπαϊκὴ χολέρα ἀπολήγει σχεδὸν πάντοτε εἰς ἴασιν καὶ δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι μεταδίδεται.

Ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ πόσις ὕδατος προερχομένου ἐκ πηγῶν ἢ φρεάτων ἢ δεξαμενῶν ὑπόπτων μολυσμοῦ.

Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς τοῖς ἀρτοποιοῖς νὰ κάμωσι χρῆσιν τοιούτου ὑπόπτου ὕδατος ἐν τῇ παρασκευῇ τοῦ ἄρτου.

Ἀπαγορεύεται ἡ πλύσις μεμολυσμένων ἀσπρορρούχων, ἐνδυμάτων ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐντὸς ρεόντων ὑδάτων ὡς καὶ ἡ ἐντὸς αὐτῶν ἀπόρριψις περιπτωματικῶν οὐσιῶν.

Διάρροια καὶ γαστρικαὶ ταραχαί.—Ὑπὸ χολέρας προσβάλλονται πάντοτε ὅσοι ἰδίαν ἔχουσι *προδιάθεσιν*. Περιπίπτουσι δὲ εὐκόλως εἰς χολέραν ὅσοι πάσχουσι τὸν στόμαχον ἢ διαρροΐζονται κλ. διότι τὸ τοιοῦτον αὐξάνει τὴν *προδιάθεσιν* ταύτην. Διὰ τοῦτο ἐν καιρῷ ἐπιδημίας χολέρας δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῶν παραγγελμάτων τῆς ἰδιωτικῆς ὑγιεινῆς πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς νόσου. Πρέπει ἐν πάσῃ σπουδῇ νὰ μεριμνῶμεν περὶ θεραπείας πάσης γαστρικῆς ἢ ἐντερικῆς διαταραχῆς ἅμα τῇ ἐμφανίσει της, διότι ἄλλως τυχαῖα καὶ ὀλίγον καθ' ἑαυτὰ βαρέα νοσήματα γεννῶσιν ἀτομικὰς προδιαθέσεις εὐνοϊκὰς εἰς ἀνάπτυξιν σῆς χολέρας. Δέον δὲ νὰ καλῆται ἀμέσως ὁ ἰατρός.

Θεραπεύοντες τὴν διάρροιαν ταύτην ἔχομεν πλείστας ἐλπίδας νὰ ἀποφύγωμεν ἢ καὶ νὰ σταματήσωμεν τὴν νόσον.

Ἅμα ἐν καιρῷ χολέρας ἔχῃ τις βορβορυγμοὺς εἰς τὴν κοιλίαν ἢ διαρροΐζεται, πρέπει νὰ κατακλιθῇ ἀμέσως, ὁσάκις τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ λάβῃ διαφορητικὰ (ἱδρωτικὰ) ποτὰ (τσάϊ, ἀνθοσμον, μέλισσαν, φασκομηλιάν, κλ.) μετ' ὀλίγης ρακῆς ἢ ρουμίου ἢ κονιὰκ ἢ καὶ ἄνευ τούτων καὶ 7—8 σταγόνων λαυδάνου, ὀλίγας σταγόνας αἰθέρος ἐπὶ τεμαχίου σακχάρου, προσπαθῶν ὅπως ἱδρώσῃ. Λαυδάνου δύνανται νὰ χορηγηθῶσι 40—50 σταγόνες εἰς 24 ὥρας.

Εἰς παῖδας ὅμως οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδεται λαύδανον ἢ ἄλλη σκευασία περιέχουσα ὄπιον ἄνευ τῆς παραγγελίας ἰατροῦ.

Ὁπωσδήποτε, δὲν πρέπει νὰ γίνεται κατάχρησις τῶν προληπτικῶν τούτων μέσων, τὰ ὁποῖα συχνὰ ἐρεθίζουσιν ἐπιβλαβῶς τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα.

Ἐὰν δὲ εἰς τὴν ἐλαφρὰν ἀδιαθεσίαν προστεθῶσιν ἔμετοι, αἱ κενώσεις γίνωσι συχνότεραι καὶ ἐπέλθωσι συνολικαὶ τῶν μυῶν, αἴσθημα δὲ ψύξεως κατέχῃ τὸν ἄρρωστον, δὲν πρέπει νὰ μένωμεν ἀπλοῖ θεαταὶ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ. Περιτυλίσσομεν ἀμέσως τὸν πάσχοντα διὰ θερμῶν καλυμμάτων, θέτομεν φιάλας μὲ θερμὸν ὕδωρ περὶ τὸν ἄρρωστον, ἀνατρίβομεν τὸ σῶμα αὐτοῦ (κνήμας, μηρούς, κοιλίαν, ἄνω ἄκρα κλ.) διὰ θερμοῦ ἐλαίου, παρέχομεν αὐτῷ εἰς πόσιν ἀρωματικὰ ποτά, ὁποῖα τὰ προμνημονευθέντα, οἶνον ἐρυθρὸν ἀναμεμιγμένον μὲ ὕδωρ βρασθὲν πρότερον, καὶ ἐμβάλλομεν, ἐν ἀνάγκῃ, τὸν ἄρρωστον εἰς θερμὸν λουτρόν, περιέχον ὀλίγον συνάπι.

Ἄρρωστοί τινες ἐμοῦσι τὰ θερμὰ ποτά. Εἰς τοὺς τοιούτους δίδομεν μικρὰ τεμάχια πάγου.

Πρέπει νὰ ἐνεργῶμεν ταχέως, ἀλλὰ κανονικῶς, ἄνευ ἀκαίρου σπουδῆς. Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ πᾶσαι αἱ προσπάθειαι ἡμῶν πρέπει νὰ τείνωσιν εἰς τὸ νὰ θερμάνω, μεν τὸν ἄρρωστον. Ἐάν, τῷ ὄντι, κατορθωθῇ τὸ τοιοῦτον· συχνάκις αἱ κενώσεις καὶ οἱ ἔμετοι παύουσι καὶ αἱ συνολ- καὶ παρέρχονται.

Κ . . .

ΔΙΠΛΟΥΝ ΔΡΑΜΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(*Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ἡ Μαίρη πρὸ τῆς τυχομάντιδος.

Ὑπὸ τῶν αὐτῶν σκέψεων καὶ φρονημάτων ἀμφότεροι ἐμφορούμενοι καὶ κατατρυχόμενοι διήρχοντο τὰς παγερὰς ἡμέρας τοῦ παρελθόντος χειμῶνος, πότε μὲν συναντῶντες ἀλλήλους ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ κήπῳ, πότε δὲ ἐπιχειροῦντες μακρυνοὺς περιπάτους εἰς τὰς ὀλιγώτερον συχναζομένας ἐξοχὰς τῆς πόλεως, ἰδίᾳ πέραν τοῦ νεκροταφείου, καὶ ἐνίοτε ἀλληλογραφοῦντες, μεταδίδοντες οὕτως ἀλλήλοις τὰς ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν σκέψεις καὶ τὰ φρονήματά των.

«*Ὁποῖον ζοφῶδες μέλλον, διαβλέπω ἐνώπιόν μου, Μιχαήλ, ἔγραφεν αὐτῷ ἡμέραν τινὰ ἡ Μαίρη. Νομίζω ὅτι κάτι τι μὲ φέρει ὑψηλά, πολὺ ὑψηλά, καὶ ὅτι εἶτα θὰ μὲ ἀφήσῃ μόνην νὰ πέσω, ἀλλὰ ποῦ.. . ἀγνοῶ*».

Δὲν ἠπατᾶτο ἡ τάλαινα.

Τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἀντήλλαξαν τὰς θερμοτάτας αὐτῶν καὶ ἐγκαρδίους εὐχὰς ἐπὶ χάρτου πολυτελεστάτου καὶ παχέος ἐφ' οὗ πτηνὰ τοῦ παραδείσου, ἄγγελοι καὶ καρδίαι αἱμοστάζουσαι, συμβολικῶς παρίστανον τὰ κατατρύχοντα αὐτοὺς πάθη.

«*Εὔχομαι νὰ ἦσαι εὐτυχὴς, μετὰ ἢ καὶ ἄνευ ἐμοῦ*»

ἔγραφεν αὐτῷ ἡ Μαίρη

«*Ἡ εὐχή μου εἶναι ἔρως μου ὁ αἰώνιος*»

τῇ ἔγραφεν ὁ Μιμῖκος.

Ἤδη ὁ Ἀπρίλιος ἤρξατο περιβάλλων τὴν Φύσιν διὰ τοῦ νέου ζωογόνου του πέπλου· τὰ νέα φυτά, τὰ ἄνθη ἡ χρυσίζουσα χλόη καὶ τὰ νηπιώδη πτηνὰ ἐχαιρέτων τὸν κυανοῦν ὁρίζοντα περιπαθῶς καὶ χαρμοσύνως, καὶ ἡ ἐν τῷ ἔρωτι γηράσασα πλέον

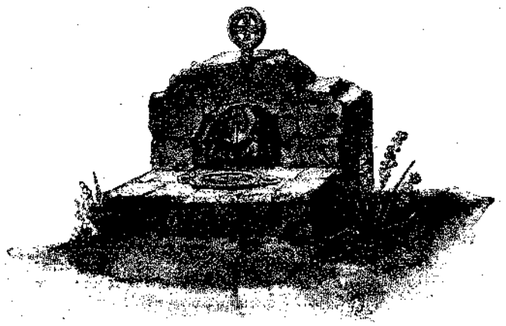

πτωχὴ Μαίρη ἐσκέπτετο τίνι τρόπῳ νὰ ἄρῃ τὸ ἀφόρητον αὐτὸ ἄχθος, ὅπερ βαθμηδὸν τῇ κατεβίβρωσκε τὴν καρδίαν.

«Ἔρως ἀφόρητος! πικρῶς διελογίζετο, ἔρως ἀτυχής! ἔρως πικρός! πτωχέ μοι Μιχαήλ!»

Ἡμέραν τινὰ τῇ εἶπον, ὅτι ὑπάρχει γυνή τις προλέγουσα ἐπιτυχῶς τὸ μέλλον, ἰδίως τὰς ἐρωτικὰς ἐξελίξεις. Μολονότι δὲ δὲν ἐπίστευεν εἰς τοιαύτας χιμαιρικὰς καὶ ἀπιθάνους διαδόσεις, ἐν τούτοις προσεκάλεσε τὴν γυναῖκα αὐτὴν παρ' ἑαυτῇ.

Τὴν ἑπομένην ὅθεν ἡμέραν περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς πρωΐας κατελθοῦσα τοῦ ἀνακτόρου μετέβη ἀπέναντι τῆς ἐκθέσεως πρὸς τὴν δενδροστοιχίαν, ἔνθα ἡ γραῖα μόνη ἀνέμενε καθημένη ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ἐδράνου.

—Σύ, θὰ μοῦ προείπῃς τὸ μέλλον, τὸ πεπρωμένον, ὅπερ μὲ ἀναμένει; τὴν ἠρώτησε μετὰ περιεργίας.

— Δός μου τὸ χεράκι σου, ξανθοῦλα μου, τῇ ἀπήντησεν ἡ γραῖα, νὰ ἴδω, καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ ριζικό σου. . . μὴ φοβεῖσαι, ἔλα κοντά.

Καὶ πλησιάσασα ἡ Μαίρη τῇ ἔτεινε τὴν χεῖρα.

— Ἔχεις καϋμό, ἔχεις φωτιά, ἔχεις λάβρα καὶ συφορά, κόρη μου, τῇ εἶπε, μέσα στὴ καρδιά. Δὲν εἶσαι ἀπὸ τοῦτο τὸν τόπο, μακρυὰ 'ναι ἡ μητεροῦλα σου, μὰ ἕνας μελαγχροινὸς εἶναι ἡ μόνη σου παρηγοριά. Τὸν ἀγαπᾷς καὶ σ'ἀγαπᾷ, εἶναι ὡμορφονιός, μὰ τί νὰ σοῦ 'πῶ...ἐγὼ τὸ καλό σου θέλω, μορφοῦλά μου...μὰ τὸ ριζικό σου, βλέπω δὲν εἶναι καλό...

— Ψέμματα, κυροῦλα μου, ψέμματα, ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ, κανένα, καὶ δὲν ἔχω οὔτε μελαχροινὸ οὔτε ξανθὸ μέσα στὴ καρδία μου, δὲν συλλογίζομαι κανένα.

— Μένανε, δὲν μὲ γελᾷς, ψυχοῦλα μου, τὸ ριζικό σου ἔτσι τόχει καὶ ἂν σὲ γελάω μεγάλο κακὸ νὰ μ' εὕρῃ. Ἕνας μελαγχροινὸς σ'ἔχει μαγεμένα καὶ τὸν ἔχεις καταμέσα στὴν καρδιά σου, σ' ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀγαπᾷς, μὰ ἕνα ζηλεμένο ἀστέρι σᾶς ἔχει πληγωμένα. Δὲν θὰ παρθῆτε ἐδῶ πέρα. Δὲν μοῦ λές, καλό μου ὥμορφο κορίτσι, καμμιὰ νυχτιά, σὲ μεγάλη ἀστροφεγγιὰ μήπως ἀνταμωθήκατε καὶ σᾶς ἴδανε τ'ἀστέρια ;

— Μὰ σοῦ εἶπα, κυροῦλά μου, δὲν ξεύρω ἐγὼ κανένα μελαγχροινὸ καὶ νειὸ ποῦ μοῦ λές.

— Τὸ λέει τὸ ριζικό σου καὶ ἐγὼ δὲν ἀκούω σένανε. Ἐδῶ γράφει πῶς; καμμιὰ νυχτιὰ ἀνταμωθήκατε, σὲ ζηλέψανε τὰ ἀστέρια τ' οὐρανοῦ καὶ σοῦ πήρανε τὴ μοῖρά σου. Φυλαχτὸ δὲν ἔχεις κοντά σου ὡμορφοῦλα μου ;

Μὴ ἀπαντώσης δὲ τῆς Μαίρης, ἡ γραῖα μάντις ἔλαβεν ἐκ νέου τὴν χεῖρα αὐτῆς, τὴν ἔθλιψε μεταξὺ τῶν δακτύλων της καὶ ἀπωθοῦσα εἶτα αὐτὴν μετ' ἀποστροφῆς.

— Τρέχα, γλήγορα, τρέχα, κόρη μου, νὰ φορέσῃς τὸ φυλαχτό σου ἀμέσως, κακὸ ἀμέτι σὲ περιμένει.

Ἡ δὲ Μαίρη ἐξοργισθεῖσα κατ' αὐτῆς·

— Τί εἶναι αὐτὰ ὅπου μωρολογεῖς, κακότροπον καὶ συχαμερὸν γύναιον, τῇ λέγει μετ' ἀγανακτήσεως. Δὲν αἰσχύνεσαι, δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν, νὰ θέλῃς νὰ πιστεύσω, ὅτι μαντεύῃς τὸ μέλλον καὶ τὸ πεπρωμένον τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶναι ἀσυγχώρητος ἁμαρτία νὰ ἐπιχειρῇς νὰ προλέγῃς τὰς δυστυχίας καὶ τὰ ἀτυχήματα αὐτῶν ; Πήγαινε, φύγε, ἀνόητον καὶ ἀηδὲς γραΐδιον, δὲν σ' ἀκούω πλέον, σιώπα, φύγε, φύγε, εἶσαι κατηραμένη.

Ἡ δὲ πολυμήχανος γραῖα, ταραχθεῖσα τότε πολὺ καὶ ἀπωθοῦσα τῆς δυστυχοῦς Μαίρης τὴν χεῖρα·

— Λίγαις, λίγαις εἶναι ἡ μέραις σου, τῇ εἶπε ἀποτόμως καὶ τρομακτικὸ τὸ ριζικό σου. Τί φταίω ἐγώ ; αὐτὰ ἔχει ἡ μοῖρά σου, λίγαις εἶναι ἀκόμη ἡ μέραις σου.

— Σίτ ! . . . . κατηραμένη, φύγε τοῦ διαβόλου γυνή, φύγε, σὲ ἀποτροπιάζομαι.

Καὶ στραφεῖσα βιαίως ἀπῆλθεν αὐθωρεὶ ἡ Μαίρη ἐκεῖθεν, εἰς ἄκρον ἠγανακτησμένη διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, σύμπτωσιν ἢ διαβολικήν, ὅπως θέλετε νὰ ἐκλάβητε τὸ περιστατικόν, συνεργίαν τῆς τυχοδιώκτιδος καὶ σικχαμερᾶς αὐτῆς τυχομάντιδος.

Καὶ ἐν τούτοις εἰσερχομένη ἡ Μαίρη ἐν τῷ δωματίῳ της καὶ ριπτομένη ὡς μόλυβδος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, κατάκοπος καὶ καταβεβλημένη, ὡσεὶ ἤρχετο ἐξ ἐπιπονωτάτης καὶ μακρᾶς ὁδοιπορίας.

«Ὀλίγαι εἶναι ἀκόμη αἱ ἡμέραι τοῦ ἐνταῦθα βίου μου, μοῦ τὸ εἶπε καὶ αὐτὴ ἡ ἀθλία γυνή, ἔλεγε μετὰ πικρίας, εἶναι τοῦτο σύμπτωσις ἢ τὸ εἶδεν εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν μου κεχαραγμένον . . . . Ἀ ! ἐνόησα ἐξηκολούθησεν ἐγειρομένη, δὲν εἶναι μαντεία οὔτε σύμπτωσις, εἶναι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια».

Καὶ πλησιάζουσα πρὸς τὸν καθρέπτην.

— Ἰδού, ἐγώ, εἶπεν, ὁποία ὠχρότης, ὁποία κοιλότης εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἰδού ! ἐκεῖ εἶδεν ἡ τρομερὰ καὶ πονηρὰ πολύπειρος τὸ μέλλον μου καὶ μοὶ τὸ εἶπε τόσον εὐθαρσῶς, χωρὶς νὰ φοβηθῇ τίποτε, χωρὶς νὰ ἐρυθριάσῃ. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἠμιεσβεσμένοι, τὸ χρῶμα ἠλλοιωμένον . . . .

«Λίγαις εἶναι ἡ μέραις σου» ἐπανέλαβν μετὰ μικρὸν καὶ κατέπεσε πάλιν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου οἰκτρῶς τετρωμένη τό τε σῶμα καὶ τὴν ἀρδίαν.

(Ἕπεται συνέχεια.) Ῥοῦς.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΥΚΑΛΑΥΣΤΟΥ ΚΟΡΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ Σ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Εἶδα τὸ ρόδο τῆς αὐγῆς, ἀκόμη πρὶν ἀνθίσῃ
πρὸ τοῦ νὰ χύσῃ γύρω του τὴν μαγική του χάρι,
δροσάτο, πρὶν ἀκτῖνα μιὰ τοῦ ἥλιου τ' ἀντικρύσῃ,
εἶδα νὰ γύρῃ ὁλόχλωμο, στῆς γῆς του τὸ χορτάρι...

—

Εἶδα καὶ σένα μιὰν αὐγὴ ἀκόμη πρὶν γνωρίσῃς
νὰ ἰδῆς τοῦ χάρου τὸ σκληρὸ τὸ δρέπανο νὰ σφάζῃ
τριγύρ' ἀδέλφια καὶ γονεῖς, σὲ εἶδα νὰ πενθήσῃς,
παιδὶ νὰ χύνῃ δάκρυα, παιδὶ ν' ἀναστενάζῃ.

—

Βλέπω τὴν νύφη, νυφικὸ στεφάνι τὴν στολίζει
ἄνθη τοῦ Μάϊ δροσερὰ γλυκὰ εὐωδιάζουν,
ἀλλὰ γιατί καὶ λιβανιοῦ καπνὸς ἐδῶ μυρίζει ;
γιατί τὰ στήθη καθ' ἑνὸς συχνὰ συχνὰ στενάζουν ;

—

Μὴν τὴν ξυπνᾶτε, δὲν μιλεῖ, τὰ μάτια δὲν ἀνοίγουν
βλέπω νὰ μένῃ ἀκίνητη, λὲς κι' εἶναι κοιμισμένη
οἱ κρίνοι κ' ἡ λευκὴ μοσκιὰ ὅταν τὰ δύο σμίγουν
κάνουν τὸ θεῖο χρῶμά της. Πῶς εἶναι στολισμένη !!

—

Ὦ συμφορά ! μᾶς ἔφυγε, πετᾷ μὲ τ' ἀγγελούδια
πετᾷ μὲ τοὺς συντρόφους της ἀγγέλους στὰ οὐράνια
στὸν πλάστη ψέλνει τὰ γλυκὰ καὶ μαγικὰ τραγούδια
βαρέθηκε τὸν κόσμο μας, βαρέθη τὴν ὀρφάνια.

—

Στὴν μητρικὴ τὴν ἀγκαλιὰ, στὰ πατρικὰ τὰ στήθη
θέλει νὰ βρῇ παρηγοριὰ νὰ βρῇ τὴν εὐτυχία
ἐκεῖ 'ψηλὰ ὅπου πετᾷ στοὺς πόνους βρίσκει λήθη
καὶ λησμονεῖ τοῦ κόσμου μας τὴν τόση δυστυχία.

—

Μὰ 'μεῖς, ποῦ σὲ γνωρίσαμε ὅλο ζωὴ καὶ χάρι,
κι' ἐδῶ σ' αὐτὴ τὴν ἐκκλησιὰ ἠθέλαμε νὰ 'ρθοῦμε,
μὲ δυὸ στεφάνια, καὶ μυρτιᾶς ὁλόδροσο κλωνάρι
νύφη νὰ σὲ στολίσουμαι, νύφη νὰ σ' εὐχηθοῦμαι.

—

Ἐμεῖς θὰ κλαῖμε ! .... δάκρυα θὰ χύνουμε γιὰ σένα
καὶ μι' ἄλλη μάνα ποῦ στὴν γῆ σ' ἀνέθρεψε παιδάκι
θὰ γέρνῃ μὲς τὸν τάφο σου μὲ στήθη μαραμένα.
π' ὁ χάρος τῆς τὰ πότισε ὁλόπικρο φαρμάκι.

Ἐν Πύργῳ. Γ. Χρονόπουλος.

ΕΜΜΑ ΤΕΡΡΙΤΖΗ

Ἡ δεσποινὶς Ἔμμα Τερίτζη, ἐν τῶν πρωτίστων προσώπων τοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου Φαλήρου, ἔχει γλυκεῖαν καὶ εὔστροφον φωνὴν κοντράλτας. Σπουδάσασα εἰς τὸ Ὠδεῖον τῆς Ῥώμης, ἀνεδείχθη ἅμα τῇ πρώτῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσει της, μεταξὺ τῶν καλλίστων μελοδραματικῶν ἠθοποιῶν τῆς Ἰταλίας. Ἔκτοτε ἐχειροκροτήθη καὶ ἐπευφημήθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν τοῖς θεάτροις πολλῶν μεγαλουπόλεων τῆς Εὐρώπης, τῆς Ῥώμης, τοῦ Παλέρμου, τοῦ Τουρίνου, τῆς Νικαίας, τῆς Λισαβῶνος καὶ ἄλλων· ἔγκριτα δὲ φύλλα ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὴν ἐνθουσιώδη ἄρθρα καὶ ἐδημοσίευσαν τὴν εἰκόνα της. Ἡ δεσποινὶς Τερίτζη, εὑρισκομένη ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας της διακρίνεται οὐ μόνον διὰ τὴν μαγείαν τοῦ ᾄσματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χάριν τῆς μορφῆς, τὸ ἐράσμιον τῶν τρόπων καὶ τὴν θελκτικὴν ζωηρότητα τοῦ πνεύματος.

ΠΕΡΙ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΓΟΥ

Ὁ πάγος τοῦ ὁποίου τὴν κατάχρησιν ἡ ὑγιεινὴ οἰκτείρει, ἐν καταστάσει ὑγείας, ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν μεταχειρίζεται αὐτὸν πρὸς καταπολέμησιν διαφόρων ἀσθενειῶν· τὸ πηγνύμενον ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ψύχους μεταδίδει πολύτιμον θεραπευτικὴν ἐνέργειαν τῷ ἰατρῷ καὶ χειρουργῷ.

Λαμβανόμενος εἰς μικρὰ τεμάχια καταστέλλει φλογώσεις τινὰς τοῦ στομάχου, ὀφελεῖ καὶ εἰς τὴν αἱμόπτυσιν, προερχομένην ἐκ τῶν ἐντοσθίων ἢ τῶν βρόγχων· ἐπίσης καταπαύει τοὺς νευρικοὺς καὶ τοὺς συνοδεύοντας τὴν ἐγκυμοσύνην ἐμετούς· τιθέμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶνε ὠφέλιμος εἰς τοὺς παραλογισμοὺς τῶν πυρετῶν καὶ τὴν μηνιγγίτιδα. Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὴν χειρουργικήν, αὕτη μεταχειρίζεται τὸν πάγον, ἵνα σταματήσῃ μερικὰς αἱμορροίας, ἵνα συμπτήξῃ τὸ ἐμπεριεχόμενον τῶν ἀνευρισμάτων, ἵνα δροσίσῃ πληγάς τινας πεφλογισμένας, ἵνα καταρτίσῃ τὰς ἐμφράξεις τῆς κήλης καὶ τέλος εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ἀναίσθητα τὰ μέρη, ἅτινα χρήζουσιν ἐγχειρίσεως. Ἐὰν τεθῇ ἐπί τινα λεπτὰ μῖγμα ἐκ πάγου καὶ μαγειρικοῦ ἅλατος πέριξ δακτύλου τινὸς τοῦ ποδός, δυνάμεθα νὰ ἐκβάλωμεν ὄνυχα ἀναλαμβάνοντα νέας σάρκας χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἀσθενής.

Τὸ αὐτὸ δροσιστικὸν μίγμα τιθέμενον ἐπὶ οἰδήματος καθιστᾷ εὔκολον τὴν ἐγχείρισιν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἐλάχιστον πόνον ὁ ἀσθενής.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΙΣΘΗΜΑ

Δὲν ἔχ' ἀκόμη αἴσθανθῇ τὸ αἴσθημα τί εἶναι
τι πάθος ὁ παλμὸς.
Οὔτε ποτὲ τὸ στῆθός μου κατέλαβον ὀδύναι.
Ἐρώτων στεναγμός.

—

Καὶ ὅμως εἰς ἓν βλέμμα της ἐνόησα τὰ πάντα
τὸ πάθος τὴν ὀδύνην.
Καὶ ὄνειρα τοῦ ἔρωτος ἐμπρός μου παραστάντα
μὲ ὤθουν πρὸς ἐκείνην.

—

Καὶ τῆς ζωῆς μου ἔκτοτε τὸ νῆμα ἐξηρτᾶτο
ἀπὸ τοῦ βλέμματός της
Καὶ πάντοτε τὸ πνεῦμα μ' ἐκείνην συναντᾶτο
καὶ ἤμην ὀπαδός της.

—

Τὰ πάντα μοὶ παρίστανον ἐμπρός μου εὐτυχίαν
καὶ μέλλον ὀνειρῶδες.
Καὶ πάντοτε προσέβλεπον εἰς θείαν ὀπτασίαν
εἰς μάγον ἰδεῶδες.

—

Μακράν της ἐσχεδίαζον τὴν μέλλουσαν ζωήν μας
τοὺς τρόπους τὰς σαγήνας
Δι' ὧν θὰ ἐπετύγχανον ταχὺ τὴν ἕνωσίν μας.
ὑπὸ χρυσᾶς ἀκτῖνας.

—

Κι' ὅταν ἐμπρὸς ἢ ἔναντι ἐκείνης εὑρισκόμην.
κ' ἐκείνη ἐμειδία.
Τεθαμβωμένος ἔμενον κ' εἰς ρέμβην ἐριπτόμην
Ὡς σκυθρωπὴ πρωΐα.

—

Τότε ἠρώτησα εὐθὺς τοὺς κτύπους τῆς καρδίας
τοὺς στεναγμοὺς τοῦ στήθους
Καὶ μ' εἶπον «εἶναι αἴσθημα», παλμὸς ἀμηχανίας
τοῦ ἐρωτύλου ἤθους.

Ἀθῆναι Ι. Γ. Β.

ΟΠΩΡΑΙ

— Ἡ ἀσωτία ἑνὸς ἀνθρώπου ἕνα μόνον ἄνθρωπον ἀφανίζει· ἀλλ' ἡ ἀσωτία τοῦ πολιτεύματος φθείρει τοὺς κόπους τῶν ἐργαζομένων καὶ τὰ ἤθη ὅλων τῶν συμπολιτῶν, ἐπειδὴ συγκρατεῖ πανταχόθεν τοὺς ἀργούς, ὡς μυΐας εἰς ἕτοιμον μέλι.

* * *

— Ἡ χάρις εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀλλ' ἡ πίστις ἡ ἀσπὶς ἡ ὑπερασπίζουσα αὐτήν. Ἡ πίστις εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν ὅ,τι ὁ σφιγμὸς εἰς τὸ σῶμα καὶ δι' αὐτῆς πρέπει νὰ κρίνωμεν τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς ὑγείας.

* * *

— Εἰς πᾶσαν κρισολογίαν ἕκαστος διάδικος ἔχει χρείαν τριῶν σάκκων, ἑνὸς ἀργυρίου, ἑνὸς χαρτοσήμων καὶ ἑνὸς ὑπομονῆς.

* * *

— Ἡ φιλοπονία εἶναι φυτὸν αὐξάνον μόνον ὑπὸ τὴν σκιάν

* * *

— Πολλοὶ παραπονοῦνται διὰ τὸ κακόν των μνημονικόν, ὀλίγοι ὅμως διὰ τὴν κακήν των γλῶσσαν ἢ τὴν κακήν των καρδίαν.

Α. Ν. Κοκ.

ΤΑΣΣΟΣ ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ

Ὁ ἐκ παλαιᾶς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας καταγόμενος Τάσσος Νεροῦτσος ἐγεννήθη τὴν 8 μαρτίου 1826, ἐν Ἀθήναις. Τῷ 1833 μετέβη ἐν Μονάχῳ τῆς Βαυαρίας, ὅπου ἐξεπαιδεύθη προστασίᾳ καὶ ἀναλώμασι τοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου Α'.

Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεννέα ἐτῶν συνέγραψε γερμανιστὶ ἐτυμολογικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ῥωμαϊκῶν θεοτήτων (Die Götter Roms), ἐφ' ᾧ ὀνομάσθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου.

Ἐν ἔτει 1851 ἀναρρηθεὶς διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς, ἀποκατεστάθη τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἰατρὸς παρὰ τῇ ἀντιβασιλικῇ αὐλῇ ἐν Καίρῳ, ἔπειτα δὲ ἀρχίατρος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου, καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἰατροσυνεδρίου καὶ τοῦ διεθνοῦς γενικοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου.

Ἐν ἔτει 1879 ὠνομάσθη πρόεδρος τοῦ ἰατροσυνεδρίου, καὶ τῆς διεθνοῦς ὑγειονομικῆς ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου ἐφορείας (Intendance générale sanitaire d'Egypte)· ἀπελύθη δὲ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1881, τεθεὶς εἰς διαθεσιμότητα. Ὡς ἀνώτερος δημόσιος λειτουργὸς κατετάχθη εἰς τὸν βαθμὸν Μουτεμέζ καὶ πρώτης τάξεως βέης.

Τὰ μᾶλλον διακριθέντα συγγράμματά του ἅτινα προσείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ σοφῶν εἶνε τὸ γαλλιστὶ ἐκδοθὲν «L'ancienne Alexandrie» (Paris, 1888), καὶ αἱ «Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι», ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν ἰατρολογικῶν συγγραμμάτων δύο ἐγένοντο γνωστά. α'Ἡ χολέρα ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Aperçu historique de l'Intendance générale Sanitaire d' Egypte.

Τάσσος Νεροῦτσος.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 παύσας νὰ ἐξασκῇ τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα καὶ κατατρυχόμενος ὑπὸ χρονίου νοσήματος, διάγει βίον μονήρη ἐν τῇ μικρᾷ αὐτοῦ ἐπαύλει ἐν Ῥάμλει τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀσχολούμενος ἀποκλειστικῶς εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας καὶ συγγραφάς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Θ. Β. Κ. *Κέρκυραν*. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἔχει καλῶς. Ἀναμένομεν. Σειρὰν φύλλων σᾶς ἀπεστείλαμεν. — Σ Σ. *Δεχαιτά*. Ἠλλάξαμεν διεύθυνσίν σας ὡς γράφετε.—Π. Γ. *Κέρκυραν*. Ζητούμενα φύλλα σᾶς ἀπεστάλησαν.—Σ. Θ. *Μεσολόγγιον*. Χειρόγραφον ἐλήφθη. Ἂν ἐγκριθῇ δημοσιευθήσεται.— Γ. Φ. *Γιούργεβον*, ἐπιστολὴ καὶ περιεχόμενα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Κύριος Ν. λαμβάνει τακτικῶς πρὸ διετίας τὰ φύλλα καὶ ἀποροῦμεν ἐπὶ ἀρνήσει του, Γράφομεν.—Γ. Φ. *Θήραν*. Ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς γράφομεν.— Ι.Β. *Βραΐλα* Ἀποδείξεις καὶ τρεχούμενον ἐλάβομεν. Ἀποροῦμεν διαγωγὴν φίλου.— Ι. Γ. Ν. *Δεκελῆ*. Ἕνεκα τῆς χολέρας τὰ ταχυδρομικὰ εὑρίσκονται εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν, τοὐντεῦθεν ἡ καθυστέρησις.—Τ.Γ.Ζ. *Πειραιᾶ*. Ἐπιστολαὶ καὶ ἀσκήσεις ἐλήφθησαν. Ζητούμενον φύλλον σᾶς ἀπεστείλαμεν. Ἡσυχεῖτε.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΘ' ΑΙΩΝΟΣ

ΥΠΟ Π. ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τόμοι 3 εἰς σχῆμα μέγα 8ον

Διὰ τοῦ ἄρτι δημοσιευθέντος Γ' τόμου συνεπληρώθη ἡ ἔκδοσις τοῦ μεγάλου τούτου ἱστορικοῦ συγγράμματος, ὅπερ οὕτω παραδίδεται ὁλόκληρον εἰς τὴν μελέτην τοῦ κοινοῦ.

Ἡ «ἱστορία τοῦ ΙΘ' αἰῶνος» περιλαμβάνει τὴν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ναπολέοντος Α' καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων γεγονότων τῶν ἐτῶν 1814 καὶ 1815 μέχρι τῆς σήμερον καὶ διαιρεῖται εἰς τόμους τρεῖς.

Καὶ ὁ μὲν Α' ΤΟΜΟΣ, ἐκ σελίδων 720, περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ναπολέοντος μέχρι τοῦ 1839, πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ Β' ΤΟΜΟΣ, ἐκ σελίδων 784, πραγματεύεται ἀποκλειστικῶς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἧς τὴν ἱστορίαν, μάλιστα τὴν διπλωματικήν, ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθησιν ἐπὶ τῇ βάσει νέων πηγῶν, ἃς παρέσχεν αὐτῷ ἡ δημοσίευσις νέων ἐγγράφων ἐξ ἀρχείων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ ἀπομνημονευμάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐνεργὸν λαβόντων μέρος εἰς τὰ συμβάντα.

Ὁ Γ' ΤΟΜΟΣ, ἐκ σελίδων 680, περιλαμβάνει ὅλα τὰ πολιτικὰ συμβάντα, τά τε ἐν Εὐρώπῃ Ἀμερικῇ καὶ Ἀσίᾳ λαβόντα χώραν, ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τῆς σήμερον,

Ἡ «Ἱστορία τοῦ ΙΗ' αἰῶνος» ἐξετιμήθη ὡς ἔργον ἱστορικὸν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, εἶναι δὲ ἀνάγνωσμα ἐξόχως ἐνδιαφέρον καὶ ἐκ τῶν χρησιμωτάτων εἰς πάντα φιλαναγνώστην.

Τὸ ὅλον ἔργον εἶναι κάλλιστα τετυπωμένον, κοσμεῖται δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων.

Τιμὴ καὶ τριῶν τόμων ὁμοῦ δρ. 30.—Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρυσᾶ 30.—Δεδεμένον φρ. 40.

Πᾶσα παραγγελία ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐκδότην κ. Γεώρ. Κασδόνην εἰς Ἀθήνας, ἢ καὶ διὰ τοῦ γραφείου τῆς «Φύσεως».

ΛΥΣΕΙΣ, ΤΩΝ ΕΝ ΤΩι 11ῳ ΦΥΛΛΩι ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ

226. **Αἴνιγμα. Κορνήλιος—Ἥλιος.**

Ἔλυσαν αὐτό, ὁ κ. Ν. Ντῖνος ἐξ Ἀθηνῶν, ἡ δεσποινὶς Λουκία Τσορώνη ἐξ Ἀθηνῶν, ἡ δεσποινὶς Τατιανὴ Ζαδὲ ἐκ Πειραιῶς, ὁ κ. Ε. Κομιώτης ἐκ Πύργου, ὁ κ. Ἐμμ. Καπελλάκης ἐκ Σύρου, ὁ κ. Κωνστ. Φαρμ. ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ὁ κ. Κωνστ. Ἰωαννίδης ἐκ Καΐρου.

227. **Αἴνιγμα. Κάφπαρις—Πάρις—Ρίς.**

Ἔλυσαν αὐτό, ὁ κ. Ν. Ντῖνος ἐξ Ἀθηνῶν, ἡ δεσποινὶς Λουκία Τσορώνη ἐξ Ἀθηνῶν, ὁ κ. Ἐμμ. Καπελλάκης ἐκ Σύρου, καὶ ὁ κ. Κωνστ. Φαρμ. ἐξ Ἀθηνῶν.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΑΝΤΑ

Ὁδὸς Ἑρμοῦ ἄνωθι βιβλιοπωλείου Μπέκ.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΝΤΑ

Εὐχαρίστως γνωστοποιοῦμεν τοῖς ἡμετέροις φιλαναγνώσταις, ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν κυριῶν ἀδελφῶν Κάντα μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου διευθυνόμενον καὶ ἄριστα λειτουργοῦν κάλλιστον Φωτογραφικὸν τοῦτο Κατάστημα, μετεκομίσθη ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου ἐν τῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἄνωθι τοῦ Βιβλιοπωλείου Μπὲκ μεγάλῃ οἰκίᾳ ἀριθ. 13.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, δημοσιεύουσα ἡ «Φύσις» ἔναντι τὴν εἰκόνα τῆς πρεσβυτέρας τῶν ἀξιεπαίνων τούτων ἀδελφῶν, ἐπιφυλασσομένη νὰ δημοσιεύσῃ βραδύτερον καὶ τὴν τῆς νεωτέρας, ὅπως ἔτι μᾶλλον γνωστὰς ποιήσηται τῷ Ἀθηναϊκῷ κοινῷ τὰς ἀρίστους ταύτας Φωτογράφους, αἵτινες τοσοῦτον ἐμπράκτως καὶ τρανῶς ἀπέδειξαν ταῖς συμπολιτίδαις αὐτῶν, ὅτι ἡ γυνὴ δέον νὰ ἐργάζηται, θερμῶς συνίστησιν εἰς πάντας τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, ὅπως κατὰ καθῆκον ἔρχονται ἐπίκουροι εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τοιούτων βιομηχανικῶν ἐργαστηρίων, ἅτινα ὁμολογουμένως πρέπει νὰ προσελκύωσι τὴν γενικὴν προσοχήν, διότι καὶ τὸν τόπον τιμῶσι καὶ τὴν βιομηχανίαν ἀναπτύσσουσι.

Τύποις ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1893.